

RECHT WAT KROM IS

RESTAURANT OBERHOLZ OBEREGGEN, ITALIË

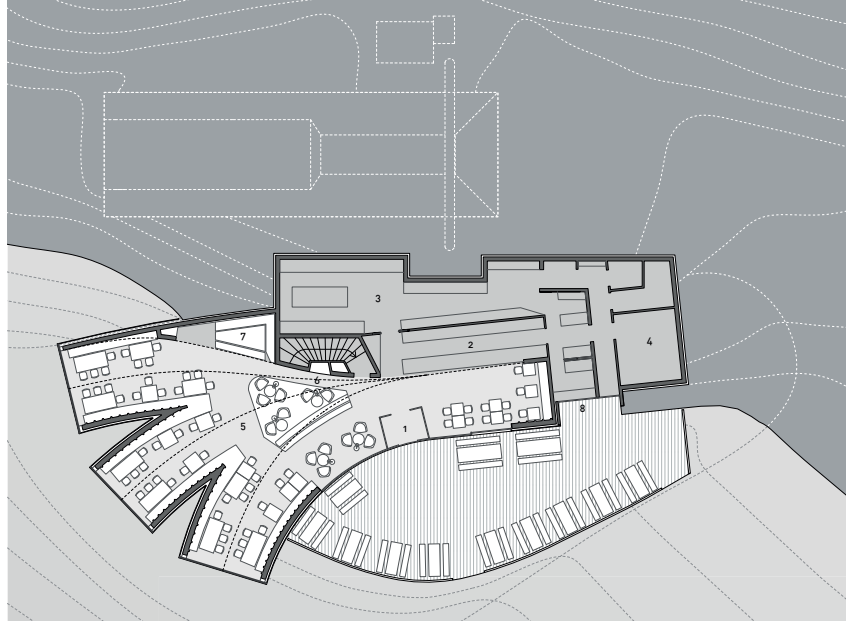
Hout weet als houdinimateriaal steeds weer opengevallen monden met verbazing te vullen. De oplossingen in zowel schoonheid als effectiviteit, zo luidt het materiële axioma, blijven zich tot in verre eeuwen vermeerderen. Dus: hoe bouw je op grote hoogte van 2.100 m? Met hout, dat niet alleen stoffelijk, maar ook onstoffelijk van een zwevende lichtheid is.

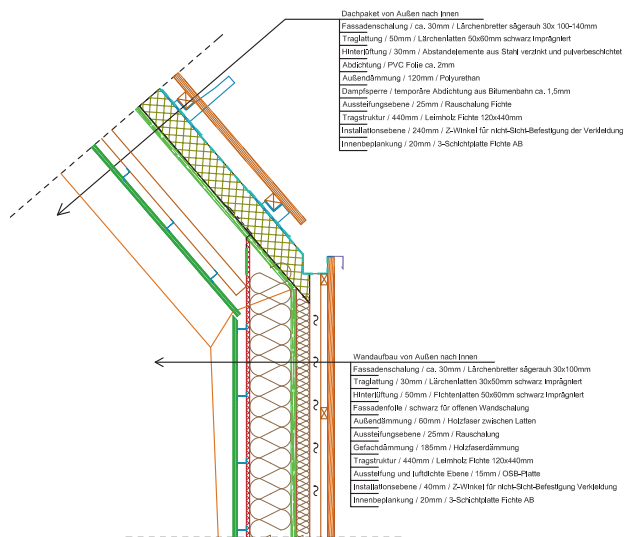
Plattegrond begane grond.

Legenda.

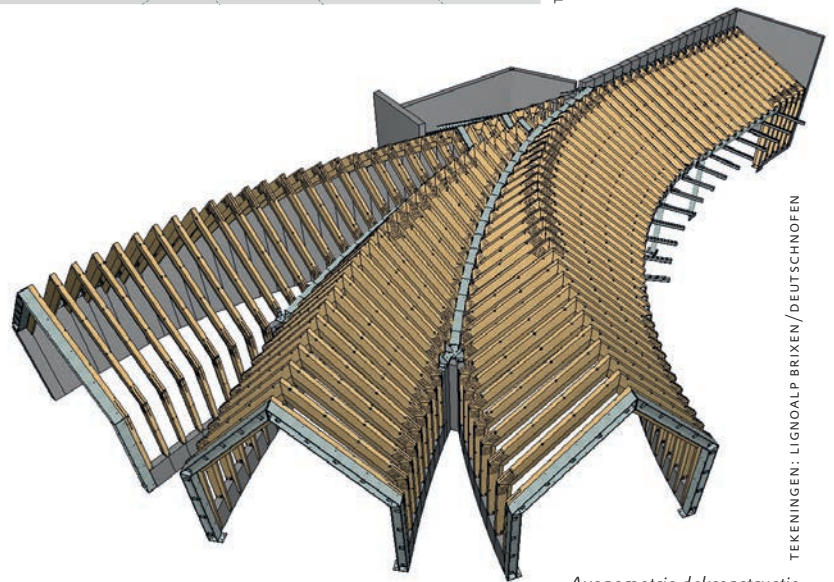
1. Entree
2. Bar
3. Keuken
4. Opslag
5. Restaurant
6. Lounge + openhaard
7. Stube
8. Terras met buitenbar

TEKENING: PETER PICHLER ARCHITECTURE MILAAN

Detail wand-dak.

TEKENINGEN: LIGNOALP BRIXEN / DEUTSCHNOFEN

Axonometrie dakconstructie.

FOTO: JENS RÜSSMANN HAMBURG / DORTMUND

Van hoger op de berg fantaseer je een gevallen driehoeksboom met drie grote takken die in een sierlijke krul eindigen.

De kwaliteiten van het natuurmateriaal raken gelukkig bij steeds weer nieuwe generaties bekend. Zeker de huidige ontwerpjongeren stoeien er vaardig op los, waarbij ze prachtige projecten avonturieren. De kennis komt van school en de dool, maar trouwt altijd wel met de praktijk. Zo is het ongeveer ook gegaan bij de berghut Oberholz die eigenlijk een restaurant is, met lounge, bar en een regionale menukaart.

Sportieve vakantievierders Het project, waarin traditionele alpenarchitectuur energiek is opgetrokken naar sprekende moderniteit, ligt op 2.096 m hoogte op de helling van de berg Latemar, die zelf 2.842 m omhoogrijst. Naast de uitspanning kun je met een stoeltjeslift verder de skihelling op. Aan de voet van de Latemar, aan de westkant, ligt het toeristenplaatsje Obereggen (900 inwoners). Het gehucht is weer onderdeel van het 10 km verder gelegen Deutschnofen (3.700 ingezetenen). Hogueenaamd is de Italiaanse provincie Zuid-Tirol, waar tweede van de bevolking Duits spreekt, een oord voor sportieve vakantiërs. Hoofdstad is Bozen (Duitse naam) ofwel Bolzano (Italiaanse versie), slechts 20 minuten rijden van Obereggen.

Werelderfgoed Oberholz startte met opdrachtgever Obereggen AG die een visie voor het terrein ontwikkelde. Zij wilde de woeste bergnatuur nog meer voor genotzoekers ontsluiten, maar moest er wel rekening mee houden dat de beoogde bouwlocatie in het hart van de Dolomieten ligt, door de UNESCO aangewezen als werelderfgoed. In de zomer is het een berg en dalen van wandelaars, een klimmen en vliegen van mountainbikers, in de winter een glijen en zoeven van skiërs. Maar duurzaamheidsbeginselen van terreinontwikkeling, ontwerp, uitvoering, gebruik en beheer stonden voorop. Droom was vanuit het restaurant - en vanaf het 360°-terras rondom - een idylle te zien van 70 km ver: een glooiende lust van hellingen en bergtoppen met weiden, bossen, rotsen, koeien, schapen, paarden en bloemen. 's Winters trekt het beeld wit, met bij dagen een oceaaneuweling van doodstille sneeuwvlokken.

Voorvaderen Restaurant Oberholz moest daarom weliswaar opgaan in de omgeving, maar zeker ook een eigen karaktervolle identiteit tonen. Winnaars van de uitgeschreven prijsvraag waren Peter Pichler Architecture te Milaan en Pavol Mikolajcak Architect uit Bolzano. De jonge naamgevers zijn allebei rond de 35 jaar en studeerden Architectuur in Wenen. Mikolajcak komt oorspronkelijk uit Slowakije. Pichler, geboren in Bolzano, ontwikkelde zich als architect over de hele wereld. Behalve in Wenen

studeerde hij ook in Berkeley, Californië. Daarna werkte hij bij Zaha Hadid in Londen, Hamburg en Bratislava, bij Rem Koolhaas in Rotterdam en bij - bekend van het Eye Filmmuseum in Amsterdam - Delugan Meissl in Wenen. Ten slotte vestigde hij zijn eigen bureau in Milaan. Onlangs won hij een competitie in Maarssen met twee verbonden woontorens (*Looping Towers*). Zijn voorvaderen komen uit Deutschnofen, waar nog steeds smederij Pichler staat. Zijn vader is eveneens architect. Bij diens bureau in Bolzano was Mikolajcak werkzaam, en zo gaan allerlei lussen om de knopen vast.

Bebrilde skiërs De keuze voor jonge architecten was een gouden greep. Als je tegen Oberholz aankijkt, vat wel eerst het idee van berghutbouw post. Je kijkt tegen drie identieke zadeldakhuisjes in regionaal gewonnen hout aan, waarvan je er legio in Tiroler bergland vindt. Afwijkend is echter dat de voorkant geheel uit glas bestaat, gevat tussen asymmetrisch geplaatste roedes. Ook steken ze uit de helling als bebrilde skiërs aan het begin van hun schanssprong. En ze staan niet naast of aan elkaar, maar in spreidstand: alle drie kijken ze een andere richting op en

DE KEUZE VOOR JONGE ARCHITECTEN WAS EEN GOUDEN GREEP

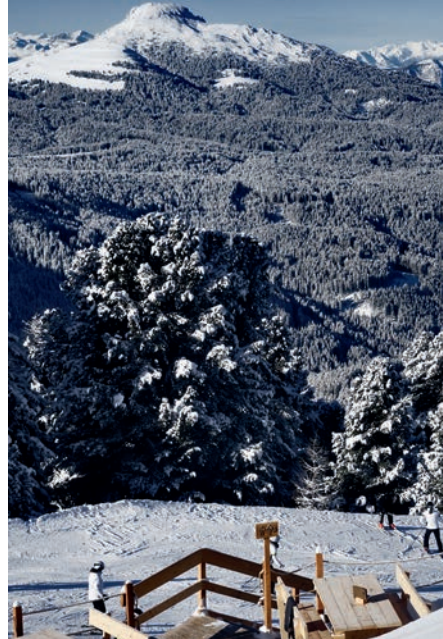
zijn elk een andere verrekijker op het golfschoon van de Dolomieten. Als je er van hoger op de berg op neerkijkt, fantaseer je meteen toe naar een omgevallen boom met drie grote takken die in een sierlijke krul eindigen, geheel naar de gedachte van de architecten. De driehoeksvormen brengen je naar de niet-organische werkelijkheid, maar ook naar de bewustwording van een verheffend originele benadering van de klassieke berghut.

Generatielange voorbeeld Het restaurant is in de berghelling geschoven, waardoor alleen de daken boven de grond uitsteken. Aldus valt het symbiotisch samen met de omringende werelderfgoednatuur. De dakhellingen verschuiven geleidelijk van 45° aan de uiteinden tot 30° boven de bar. Alleen aan de kant van het terras met lariks dekdelen, op het zuidwesten, is een rijkbeglaasde zijwand zichtbaar. Het buitenmeubilair is van alpendennen, ook wel steendennen genoemd. Daken en wand zijn geschroefd met een gevelbekleding van ruwbezaagd lariks, verticaal en diagonaal georiënteerd en behandeld met een antracietkleurige buitenbeits (100 x 20 mm). De kleur volgt het generatielange voorbeeld van andere gebouwen in de omgeving.

Vanaf het buitenterras in voornamelijk antracietkleurig lariks kun je 360° rondkijken.

FOTO S: OSKAR DA RIZ BOZEN

Weids restaurant, intieme bar.

De drie 'berghutten' staan in spreidstand: ze zijn elk een andere verrekijker op het bevallige golfschoon van de Dolomieten.

Een idylle van 70 km ver, die 's winters wit trekt.

Kromlijnige ruggengraten Het interieur is buitengewoon spectaculair. De houten dakconstructie is volledig in het zicht gelaten en toont als een berglandschap op z'n kop. Sportief bekeken zijn in dit Dolomitische berglandschap zonder meer ook twee skihellingen te ontwaren: de twee scheidingswanden die aan het eind drie intieme telescoopruimtes op de wereld creëren - vanbuiten zijn dit de drie berghutten -, lopen als kromlijnige ruggengraten weg naar het plafond om daar liggerachtig te eindigen. De wanden zijn opgebouwd uit een vuren constructie met isolatie ertussen. Aan de bovenkant zijn ze bevestigd aan een gebogen stalen ligger.

Complexe geometrie De zigzaggende dakvlakken zijn op te vatten als portaalachtige ribconstructies (120 x 160 mm), honderd in getal, tussenruimtelijk opgevuld met panelen (25 mm dik). Voor het hele stelsel is onbehandeld massief vuren gebruikt, PEFC-gecertificeerd. Om redenen van ontzag wilden de architecten de complexe geometrie per se laten zien. Aan de bergzijde steunt de houtconstructie op een ingegraven betonnen onderplaat, aan de overstekende voorkant met de drie reusachtige verrekijerramen op staal. Alle onderdelen zijn, mede vanwege de lastige hoogte en het onvoorspelbare klimaat aldaar, zoveel mogelijk geprefabriceerd, inclusief leidingen en lariks gevelbekleding. De energievoorziening verloopt via aardwarmte, omhooggestuurd via zes pompen. De bouw nam zeven maanden in beslag (mei - november 2016), waarvan vier maanden voor het bouwrijp maken van de locatie (mei - augustus). De houtbouw nam slechts twee maanden (september - oktober), waarna de opening een maand later plaatsvond (november).

Warmere aanblik Vanzelfsprekend ontbeert het moderne interieur een verdere stoffering van zware koekoeks-klokken, wartakkige geweien en Tirolerende tafelkleedjes.

Meteen na de entree heb je links en rechts het restaurant dat 120 stoelen rond de tafels heeft staan. Het meubilair is in blankeiten uitgevoerd, redelijk strak ontworpen met een regionale zweem. Langs de zij- en scheidingswanden van de drie uitkijkrumtes zijn bankelementen bevestigd met tussen de verticale ribben donkergrijze wollen rugleuningen; ook de zittingen zijn zo bekleed. Fijngestileerde langhanglampjes van omhoog ontstoren er de ruimtelijke blik. Recht tegenover de ingang heb je achter een lange, lage, lichtgekromde kast - die aan de andere zijde een bank vormt - de lounge met openhaard in een gebogen betonwand; de 30 m lange wand zorgt voor de stabiliteit. In het beton is porfiersteen verwerkt voor een warmere aanblik. Ook zijn er perforaties in gezandstraald, zodat het geluid van stemmen en bestek meer wordt geabsorbeerd.

Grofgeveterde skischoenen In de lounge staan gemakkelijke leunstoelen van modern ontwerp, bekleed met lichtgrijze stof. Links ervan, om de hoek, bevindt zich een *Stube* als quasitraditionele opkamer, en rechts ervan de bar. Tussen openhaard en bar is de doorgang naar de keuken die zich samen met de opslag van grutterswaren en drankensortering om de bar vouwt. Op de grond ligt robuust eiken tegen bezoekers die met grofgeveterde skischoenen smeltsneeuw binnenbanjeren. De entree heeft eerst ruwe tegels die met een brandbehandeling stroef zijn gemaakt. Dit voorkomt dat je, na de hellingen te hebben overleefd, toch nog glibberend gaat liggen brekebenen. Ondergronds bevinden zich de toiletten in een antracietkleurige uitvoering van wand- en vloertegels, en voorts personeelskantoor, opslag en technische ruimtes. Vanuit het dal wist je het eigenlijk al: er gaat niets boven hout. •

H A N S D E G R O O T

CO₂-VOETAFDRUK

In het project is onder andere 133 m³ hout toegepast (85 m³ vuren, 48 m³ lariks). Dit betekent een CO₂-vastlegging van **94.010 kg**; de Europese bossen slaan deze hoeveelheid CO₂ op in **6 seconden**. Het compenseert de uitlaatgassen van een middenklassenauto over **790.000 km** of het jaarlijks elektragebruik van **104 huishoudens**.

Locatie: Obereggen 16, Deutschnofen, Zuid-Tirol, Italië **Opdrachtgever:** Obereggen AG Deutschnofen (obereggen.com) **Ontwerp:** Peter Pichler Architecture Milaan (peterpichler.eu) en Pavol Mikolajcak Architekt Bozen (mikalajcak.com); Gianluigi D'aloisio, Simona Alu, Giovanni Paterlini, Matteo Savoia, Silvana Ordinas, Krzysztof Zinger, Jens Kellner **Aannemer/leverancier houtbouw:** LignoAlp Brixen/Deutschnofen (lignoalp.com) **Constructeur:** Andreas Erlacher Bozen (ing-erlacher.com) **Vloeroppervlak:** 600 m² **Bouwperiode:** Mei - november 2016 **Bouwkosten:** N.B.